

**HØJESTERETS EMBEDSREGNSKAB
2007**

Højesterets bidrag til årsrapport for domstolene for 2007

1. Tilgang, afvikling og beholdning.

1.1. Civile ankesager

Tilgangen af civile ankesager var i 2007 309 mod 274 i 2006, det vil sige en stigning på 13 %. Af disse blev 17 indbragt med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet. Civile ankesager er de mest arbejdskrævende, og man bør ved bedømmelse af sagsmængden ikke alene se på antallet af indkomne sager, men også på, hvor mange sager der afsluttes ved dom eller kendelse. Antallet af sager, der falder bort inden domsforhandling, fordi de hæves, er fortsat relativt lavt, jf. tabel 3. Da mange af disse sager først hæves efter forberedelsens afslutning, har der været anvendt ressourcer til forberedelsen og afgørelse, herunder eventuelt til bevisoptagelse og afgørelse af tvister.

Antallet af civile ankesager, der blev afsluttet ved dom eller kendelse, var i 2007 216 mod 218 i 2006 (tabel 2). Der blev i 2007 behandlet 5 civile ankesager, hvor domsforhandlingen varede 2 eller flere retsdage (tabel 10).

Beholdningen af civile ankesager var ultimo 2007 463, hvilket er 40 flere sager end beholdningen ved udgangen af 2006, eller en tilvækst på 9 %. Domstolsreformen har således endnu ikke medført en nedgang i Højesterets sagsbeholdning af civile ankesager.

1.2. Straffeanker

Tilgangen af straffeanker var i 2007 38 mod 58 i 2006, svarende til et fald på 34 %. Af disse 38 blev 13 indbragt med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet. Faldet er formentlig en konsekvens af, at sager vedrørende grov narkotikakriminalitet allerede fra 2007 blev undtaget fra nævningebehandling og derfor behandlet ved byretten i første instans. Faldet er dog ikke nødvendigvis retningsgivende for den fremtidige udvikling, da det vil afhænge af anklagemyndighedens og særligt Procebevillingsnævnets praksis.

Der blev i 2007 afsluttet 49 straffeanker ved dom eller kendelse mod 57 i 2006, dvs. et fald på 14 %. Det samlede antal afsluttede straffeanker var i 2007 52 mod 60 i 2006 svarende til et fald på 13 %.

1.3. Kæresager og andragender¹

¹ Andragender er en fællesbetegnelse for visse anmodninger, der fremsættes såvel inden for den civile retspleje, eksempelvis i medfør af retsplejelovens §§ 253, stk. 4 (appel af delafgørelser), 372, 394, stk. 2, (appel efter appelfristens udløb), § 392, stk. 1, (kære af delafgørelser), § 399 (ekstraordinær genoptagelse eller anke), og inden for strafferetsplejen,

Tilgangen af kæresager og andragender var i 2007 183 mod 252 i 2006. Dette fald på 27 % vedrører alle sagstyper i denne kategori. Af de 66 civile kæremål blev 11 indbragt med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet mod 34 året før. Af de 51 straffekæremål blev 19 indbragt med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet mod 23 i 2006. Kæremål indbragt med procesbevilling er væsentligt mere ressourcekrævende end øvrige kæremål.

Det samlede antal af kæresager og andragender, der blev sluttet ved dom, kendelse eller beslutning, udgjorde i 2007 168, mod 210 i 2006. Dette fald på 21 % dækker over et fald i antallet af afgjorte civile kæremål fra 70 i 2006 til 65 i 2007, et fald i afgjorte andragende fra 80 i 2006 til 57 i 2007 og et fald i antallet af afgjorte kæremål i straffesager fra 80 i 2006 til 57 i 2006.

TABEL 1 **INDKOMNE SAGER**

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
CIVILE ANKER	279	303	300	273	291	243	282	268	274	309
STRAFFEANKER	47	52	40	52	55	57	65	57	58	38
KÆREMÅL og ANDRAGEN- DER ¹⁾	279	245	251	227	222	260	237	222	252	183
Herunder:										
Civile kæremål	-	-	-	103	113	107	89	86	99	66
Straffekæremål	-	-	-	67	64	95	88	57	70	51
Andragender	-	-	-	57	45	58	60	79	83	66
Indkomne sager i alt	605	600	591	552	568	560	584	547	584	530

TABEL 2 **SAGER AFSLUTTET VED DOM/KENDELSE**

Afgørelser Dom/kendelse/ Beslutning	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
CIVILE ANKER	163	194	209	206	225	209	200	242	218	216
STRAFFEANKER	41	50	36	48	47	44	52	54	57	49
KÆREMÅL og ANDRAGENDER ¹⁾	265	254	232	224	197	236	213	203	210	168
Herunder:										
Civile kæremål	-	-	-	104	105	95	90	65	70	65
Straffekæremål	-	-	-	68	51	90	71	74	60	46
Andragender	-	-	-	52			52	64	80	57
I alt	469	498	477	478	469	489	465	499	485	433

eksempelvis i medfør af §§ 932, stk. 3, og 969, stk. 2, (opsættende virkning af ansøgning om procesbevilling og af kæremål).

TABEL 3

HÆVEDE SAGER

Hævede sager og sager sluttet på anden måde	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
CIVILE ANKER	77	72	95	75	67	61	50	61	52	53
STRAFFEANKER	7	8	4	4	6	6	4	6	3	3
KÆREMÅL/ANDRAGENDER ¹⁾ Herunder:	21	4	7	12	17	13	23	35	39	19
Civile kæremål	-	-	-	6	10	6	10	23	19	7
Straffekæremål	-	-	-	2	4	3	6	4	7	5
Andragender	-	-	-	4	3	4	7	8	13	8
i alt	105	84	106	91	90	80	77	102	94	76
Afsluttede sager i alt	574	582	583	569	559	569	542	601	579	509

1) Se note til afsnit 1.3.

1.4. Sager med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet

I 2007 indkom der samlet 60 sager med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet mod 91 i 2006, dvs. et fald på 34 %. Det mest markante fald var for de civile kæremål. Som det ses af tabel 4, er der år for år store udsving i antallet af procesbevillinger, og det er derfor vanskeligt at vurdere den fremtidige udvikling i Højesterets sagstilgang.

TABEL 4

PROCESBEVILLINGER

Indkomne sager, hvor der er givet tilladelse fra Procesbevillings-nævnet:	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Civile ankesager	22	15	25	9	21	17
Civile kæremål	19	24	17	16	34	11
Straffeankesager	18	12	17	8	13	13
Straffekæremål	8	13	30	6	23	19
I alt	67	64	89	39	91	60

1.5. Samlet tilgang og afvikling

Den samlede tilgang af sager udgjorde i 2007 530 mod 584 i 2006, dvs. et fald på 9 %. Det samlede antal afsluttede sager faldt i 2007 til 505 mod 579 i 2006. Der er tale om et fald på 13 %. Den samlede nedgang i afgjorte sager dækker over en fastholdelse af det høje niveau af afgjorte civile ankesager, mens der er sket et markant fald i antallet af afgjorte kæremål og andragender. Dette skyldes navnlig, at der gennem hele 2007 har været stor udskiftning i dommerfuldmægtiggruppen, og at Højesteret i størstedelen af 2007 har haft vakancer i fuldmægtiggruppen i størrelsesordenen 2-3 fuldmægtige. Endvidere har en fuldmægtig anvendt en betydelig del af sin arbejdstid som sekretær for Bibeskæftigelsesnævnet. Disse forhold - og

stigningen i antallet af indkomne civile ankesager - har således ikke gjort det muligt at nedbringe Højesterets samlede sagsbeholdning, jf. tabel 5.

TABEL 5 **VERSERENDE SAGER**

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Verserende civile ankesager	438	473	466	458	457	429	460	419	423	463
Verserende sager i alt	507	523	529	512	520	509	543	479	482	503

2. Gennemløbstid

Den gennemsnitlige gennemløbstid for sager, der blev afgjort i 2007, fremgår af tabel 6. Af tabellen fremgår tillige forberedelsestiden og berammelsestiden for civile sager, der afsluttes ved dom. Gennemløbstiden er den tid, der går fra modtagelsesdatoen til afsendelsesdatoen, det vil sige fra det tidspunkt, sagen modtages, til sagen afsluttes ved dom, kendelse, beslutning eller hæves. Gennemløbstiden indeholder således både den periode, hvor parterne forbereder sagen ved skriftveksling, indhentelse og fremlæggelse af nye beviser, herunder afhøring af parter og vidner (forberedelsestiden), **og** den periode fra parterne har færdigforberedt sagen, til hovedforhandlingen kan foretages, og dom afsiges (berammelsestiden). Dom afsiges normalt en uge efter, at hovedforhandlingen er afsluttet. Parternes ønsker om ny bevisførelse for Højesteret er afgørende for længden af forberedelsestiden. I de sager, hvor der under forberedelsen bliver behov for at forelægge spørgsmål for andre institutioner, f.eks. Retslægerådet, Arbejdsskadestyrelsen eller EF-domstolen, har retten og parterne imidlertid ingen indflydelse på den del af forberedelsestiden, der går til forelæggelsen. Anderledes forholder det sig ved anden bevisførelse, idet den del af forberedelsestiden, der går til afhøring af parter og vidner, i et ikke ubetydeligt omfang beror på parternes advokater. Det samme gælder den del af forberedelsestiden, der vedrører skriftveksling om processuelle spørgsmål.

TABEL 6 **GENNEMLØBSTIDER FOR AFSLUTTEDE SAGER**
(Angivet i dage)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
CIVILE ANKESAGER							
Civile ankesager m. mundtlig hovedfor-							

handling:							
Gennemløbstid i dage	702	633	690	714	693	765	662
- heraf forberedelsestid	445	383	463	436	399	440	254
- heraf berammelsestid, hovedforhandling, votering og afsigelse af dom	257	256	227	278	294	325	408
Civile ankesager m. skriftlig hovedforhandling:							
Gennemløbstid i dage	548	686	566	637	555	575	462
- heraf forberedelsestid	278	377	226	294	218	215	150
- heraf skriftlig procedure, votering og afsigelse af dom	270	308 ²⁾	340 ³⁾	343 ⁴⁾	337 ⁵⁾	360 ⁶⁾	311 ⁷⁾
Gennemløbstid for alle civile ankesager¹⁾	596	586	589	628	590	634	572
STRAFFEANKER							
Straffeanker m. hovedforhandling:							
Gennemløbstid i dage	182	152	159	170	169	153	161
Gennemløbstid for alle straffeanker¹⁾	168	144	149	164	164	149	156
KÆRESAGER OG ANDRAGENDER							
- Civile kæremål	85	80	57	74	43	69	106
- Straffekæremål	45	55	90	74	60	59	80
- Andragender	41	33	43	36	35	43	53
Gennemløbstid for alle kæresager og andragender ¹⁾	63	64	67	65	46	57	81

1) Omfatter også sager, der er hævet eller afvist.

2) Heraf til skriftlig procedure og votering, henholdsvis 179 og 129 dage.

3) Heraf til skriftlig procedure og votering, henholdsvis 169 og 171 dage.

4) Heraf til skriftlig procedure og votering, henholdsvis 193 og 150 dage.

5) Heraf til skriftlig procedure og votering, henholdsvis 179 og 158 dage.

6) Heraf til skriftlig procedure og votering, henholdsvis 179 og 181 dage.

7) Heraf til skriftlig procedure og votering, henholdsvis 191 og 120 dage.

2.1. Civile ankesager

For civile ankesager, der i 2007 blev afsluttet ved dom efter *mundtlig* domsforhandling, faldt den gennemsnitlige gennemløbstid i forhold til 2006 fra 765 dage til 662 dage. Højesteret bestræber sig fortsat på at effektivisere forberedelsen og sørge for, at frister overholdes. For disse sager var forberedelsestiden 254 dage i 2007 mod 440 dage i 2006. Berammelsestiden (inklusive hovedforhandling, votering og afsigelse af dom) steg for disse sager fra 325 dage i 2006 til 408 dage i 2007. En opstramning af forberedelsen og den heraf følgende nedbringelse af forberedelsestiden modsvares alt andet lige nødvendigvis af en længere berammelsestid. Berammelsestiden er stadig for lang, men det er samlet set tilfredsstillende, at gennemløbstiden er nedbragt. Den lange berammelsestid kan ikke nedbringes, så længe antallet af indkomne sager er på det nuværende høje niveau.

En af virkningerne af den store tilgang af civile ankesager er, at det i de senere år har været nødvendigt at behandle en væsentlig del af de sager, hvor der afsiges dom, på skriftligt grundlag,

dvs. med skriftlige procedureindlæg og uden mundtlig hovedforhandling. I 2007 blev 32 % af disse civile ankesager afgjort på skriftligt grundlag (tabel 7). Behandlingsformen er ikke optimal, men er nødvendig for at undgå, at berammelsestiden bliver endnu længere.

TABEL 7 **SKRIFTLIGT BEHANDLEDE ANKESAGER**

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Udgået til skriftlig behandling	79	72	62	106	92	73	69
Afsagte domme	55	78	65	52	107	76	70
- heraf mundtligt voterede	24	40	31	21	39	35	43

I tabellen er afviste sager ikke medtaget. Det samlede antal civile ankedomme fremgår af tabel 2.

Civile ankesager, der i 2007 blev afsluttet ved dom efter *skriftlig* procedure, havde en gennemsnitlig gennemløbstid på 462 dage mod 575 dage i 2006. Forberedelsestiden i disse sager var på 150 dage, hvilket er et markant fald i forhold til 2006 (215 dage). I 2007 faldt også den resterende periode indtil domsafsigelsen fra 360 dage i 2006 til 311 i 2007. Af denne periode gik i gennemsnit 191 dage med parternes udarbejdelse af skriftlig procedure, mens dommerfuldmægtigens behandling, dommernes votering og domsafsigelse i gennemsnit faldt til 120 dage.

Forholdet mellem antallet af mundtlige og skriftlige domsforhandlinger har betydning for gennemløbstiden inden for den enkelte kategori. I det omfang der aflyses mundtlige domsforhandlinger, voteres der på disse dage i sager, der er udtaget til skriftlig behandling. Antallet af bortfaldne hovedforhandlinger har retten normalt ingen indflydelse på, idet bortfald i det væsentlige skyldes, at sagerne bliver hævet. Som det fremgår af tabel 2, er antallet af hævede sager i de senere år faldet. I 2007 blev der afsagt 70 domme efter skriftlig hovedforhandling, hvoraf de 43 blev afsagt efter mundtlig votering på en af de dage, hvor en allerede berammet hovedforhandling bortfaldt. De øvrige sager, der blev afsluttet ved dom efter skriftlig behandling, blev afgjort efter skriftlig votering, til hvilke der ikke afsættes særlige retsdage, idet sagerne cirkulerer mellem de deltagende dommere. Antallet af domme afsagt efter skriftlig procedure og skriftlig votering var i 2007 det laveste i de senere år. Dette skyldes en nedgang i antallet af domme i sager, der er udgået til skriftlig votering. I disse sager udarbejder en dommerfuldmægtig en indstilling til dommerne, og de ovenfor nævnte vakancer har sinket dette arbejde.

Blandt de civile sager udgør forvaltningssagerne fortsat en stor del. Af de 309 civile ankesager, Højesteret modtog i 2007, var 143 forvaltningssager. Ca. halvdelen af forvaltningssagerne i 2007 var skattesager. Skattesager, der er afgjort af Landsskatteretten, kunne indtil 1. januar 2007 indbringes for landsretten som 1. instans og kan derfor indbringes for Højesteret uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet. I 2007 drejede 20 af de forvaltningsretlige sager sig om opholdstilladelse eller asyl, 11 om arbejdsskade og 5 om erstatning efter lov om patientforsikring (tabel 8).

TABEL 8 FORVALTNINGSSAGER

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Forvaltningssager i alt	109	93	117	107	112	143
- heraf skattesager	51	37	54	47	46	72
- heraf sager vedr. ekspropriation	5	3	3	0	1	1
- heraf sager vedr. arbejdsskade	13	10	7	9	8	11
- heraf sager vedr. ansættelsesforhold	4	1	4	3	1	2
- heraf sager vedr. social pension	5	1	4	2	1	0
- heraf om lov om patientforsikring	5	8	8	4	1	5
- heraf sager vedr. opholdstilladelse (ikke opgjort før 2005)				13	16	20
Andre sagstyper	26	33	37	29	38	32

Af tabel 9 fremgår, i hvilket omfang Højesteret i civile ankesager har omgjort eller stadfæstet dommen i den foregående instans. I 74 % af sagerne stadfæstede Højesteret dommen. Stadfæstelse kan ske i henhold til de grunde, der er anført i den indankede dom, eller i det væsentlige i henhold til disse grunde eller med en helt ny begrundelse. I 26 % af sagerne ændrede Højesteret den indankede doms resultat. Ændringsprocenten er lidt lavere end i de forudgående år.

TABEL 9

UDFALD AF CIVILE ANKESAGER

	2005		2006		2007	
Resultat i forhold til den indankede dom:						
A. Stadfæstelse						
- I henhold til grundene	55		37		60	
- I det væsentlige i henhold til grundene	56		58		53	
- Ny begrundelse	30		52		34	
I alt	141	65 %	147	70 %	147	74 %
B. Ændring	77	35 %	63	30 %	52	26 %
: Resultat i forhold til tidligere instans:						
Østre Landsret						
- Stadfæstelse	68	73 %	92	74 %	78	78 %
- Ændring	25	27 %	32	26 %	22	22 %
I alt	93	100 %	124	100 %	100	100%
Vestre Landsret						
- Stadfæstelse	63	63 %	36	61 %	57	80 %
- Ændring	37	37 %	23	39 %	14	20 %
I alt	100	100 %	59	100 %	71	100%
Sø- og Handelsretten						
- Stadfæstelse	9	38 %	19	70 %	10	38 %
- Ændring	15	62 %	8	30 %	16	62 %
I alt	24	100 %	27	100 %	26	100%

I tabellen er afviste sager ikke medtaget.

2.2. Straffeanker

Den gennemsnitlige gennemløbstid for alle afsluttede straffeanker var i 2007 156 dage. Det er en stigning på 7 dage i forhold til 2006. For straffeanker, der afsluttedes ved dom, var gennemløbstiden i 2007 161 dage mod 153 dage i 2006. En egentlig forberedelse af straffeanker med skriftveksling og bevisoptagelse er sjældent forekommende. Hovedforhandling i straffeanker berammes umiddelbart efter, at rigsadvokaten har indbragt ankesagen. Berømmelsen sker til en af de dage, der i forvejen er reserveret til straffesager, således at de kan behandles inden for en rimelig tid og uafhængigt af berømmelsestiden for de øvrige sager.

2.3. Kæresager og andragender

Gennemløbstiden for alle afsluttede kæresager og andragender steg i 2007 til 81 dage, mod 57 dage i 2006. Denne stigning skyldes dels de vakancer i fuldmægtiggruppen, der er nævnt under pkt. 1.5, dels at dommerfuldmægtigene i 2007 har haft flere bevisoptagelser end i 2006. jf. nedenfor under punkt 3.1.

3. Organisation og ressourceanvendelse

Ved vurderingen af ressourceanvendelsen skal Højesterets særlige arbejdsopgaver og arbejdsform tages i betragtning.

3.1. Højesterets retssager

Forberedelsen af *civile ankesager*, der udgør ca. halvdelen af alle sager, forestås af Højesterets anke- og kæremålsudvalg. Udvalget består af 3 dommere, der, såfremt der opstår tvister under sagsforberedelsen, på skriftligt grundlag tager stilling til spørgsmålet. Det kan f. eks. dreje sig om tilladelse til nye påstande eller anbringender, eller om i hvilket omfang der skal indhentes supplerende oplysninger, afhøres vidner eller foretages syn og skøn. Afgørelse træffes på grundlag af parternes indlæg og en dommerfuldmægtigs skriftlige gennemgang af sagen og tvistepunkterne. Såfremt der tillades afhøring af parter eller vidner, foretages disse af den byret, hvor parterne eller vidnerne har hjemting, eller i Højesteret af en dommerfuldmægtig, der i forvejen kender sagen. Der blev i 2007 givet tilladelse til parts- og vidneafhøringer i 80 civile sager. 41 afhøringer blev i perioden afholdt af dommerfuldmægtige i Højesteret. Til sammenligning blev der i 2006 givet tilladelse til parts- og vidneafhøringer i 68 civile ankesager, hvoraf afhøringer i 26 sager foretoges af dommerfuldmægtige i Højesteret.

Når forberedelsen er afsluttet, indkaldes advokaterne til et berammelsesmøde med ankeudvalgsformanden, hvor hovedforhandlingens varighed samt spørgsmålet om, hvorvidt sagen er egnet til skriftlig behandling, drøftes. Herved sikres det, at der ikke afsættes unødigt tid til hovedforhandlingen. På mødet i ankeudvalget bliver tidspunktet for hovedforhandlingen fastlagt og sagen henvist til en af rettens to afdelinger, medmindre sagen skal forhandles skriftligt. Berammelse sker dog ofte telefonisk uden afholdelse af et møde. Ankeudvalgsformanden kan – også mod advokaternes indstilling – beslutte, at en sag skal behandles skriftligt. For at sikre en hensigtsmæssig udnyttelse af den tid, der afsættes til hovedforhandlingen, anmodes advokaterne endvidere om inden hovedforhandlingen at udfærdige en tidsplan herfor.

Det er Højesterets erfaring, at det, når der opstår ledige retsdage inden for 6 måneder, er nødvendigt at beramme straffesager eller voteringer i skriftlige sager, idet advokaterne i mundtligt behandlede civile sager ofte ikke har mulighed for at møde til hovedforhandling inden for en 6 måneders periode. En nedbringelse af berammelsestiden i civile sager til under 6 måneder er således ikke realistisk.

Højesteret har i 2005 og 2006 gennemført en forsøgsordning, hvorefter en dommerfuldmægtig er referendar for en førstvoterende højesteretsdommer. Fuldmægtigen indgår i et tæt samarbejde

med dommeren om den sag, dommeren forbereder. Bistanden kan blandt andet bestå i undersøgelse af særlige spørgsmål, drøftelser af sagen og udarbejdelse af domsudkast. Erfaringerne med ordningen er positive for såvel fuldmægtige som dommere, og ordningen blev derfor gjort permanent. Det har imidlertid været nødvendigt at suspendere ordningen på grund af vakancer i fuldmægtiggruppen.

I de mundtlige hovedforhandlinger medvirker mindst 5 dommere. I principielle sager og andre sager af særlig vigtighed kan retten bestemme, at der skal medvirke flere dommere. Forud for hovedforhandlingen har dommerne gennemgået sagen, den af parterne udfærdigede ekstrakt, parternes sammenfattende processkrifter samt parternes materialesamlinger, hvis omfang varierer, men sædvanligvis er meget omfattende. Dette forberedelsesarbejde er navnlig i civile sager meget tidskrævende. Dommerne voterer straks efter hovedforhandlingens afslutning. Der afsættes normalt lige så lang tid til votering og domsskrivning som til hovedforhandlingen. Det er dog ofte ikke tilstrækkeligt, og domsskrivningen må da fortsættes efter hovedforhandling og votering i andre allerede berammede sager. Dette er nødvendigt, da der normalt ikke afsættes berammelsesfrie dage.

TABEL 10 HOVEDFORHANDLINGENS VARIGHED

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Civile sager ¹⁾										
<1 dag	24	21	20	17	23	22	23	23	27	34
1 dag	73	89	85	83	82	74	81	107	63	75
1½ dag	5	12	5	15	8	10	13	13	13	16
2 dage	8	14	13	13	6	6	6	5	6	4
2½ dag	2	2				1	1	2	3	
3 dage	1		2	1	1	1	5	3 ¹⁾	4	
3½ dag										
4 dage		1			1		1	2		1
4½ dag										
5 dage						1		1	2	
> 5 dage	1 ²⁾				1 ³⁾	1 ²⁾				
Straffesager ¹⁾										
<1 dag	31	40	32	37	41	40	40	51	51	45
1 dag	5	10	2	7	1	3	8	3	3	2
1½ dag	1		1		1	1				
2 dage	1			2	1	1	1	0		
2½ dage										
3 dage										1

Det er alene den tid, der er afsat til parternes indlæg under hovedforhandlingen, der er opgjort. Den tid, der anvendes til dommernes forberedelse og til votering og domsskrivning, er derimod ikke medtaget. Der henvises herom til afsnit 3.1.

1) Flere sager, der behandles sammen, tæller kun én gang.

2) 1 x 10 dage.

3) 1 x 9 dage

Antallet af medvirkende dommere i de skriftligt behandlede ankesager er som for de mundtligt behandlede. Fordelen ved de skriftligt behandlede, men mundtligt voterede ankesager er, at de kan votes på tidspunkter, hvor der med kort varsel er bortfaldet en berammet hovedforhandling. Dommernes forberedelse i disse sager svarer til forberedelsen i de mundtlig behandlede sager. Dog udgår en del af de ankesager, hvor en part er selvmøder, til skriftlig behandling, hvilket kan gøre forberedelsen af voteringen tungere.

I de mundtligt forhandlede og de skriftligt behandlede, men mundtligt voterede ankesager samt i straffeankesager overværes dommernes votering af en dommerfuldmægtig, der nedskriver voteringerne, som indsættes i voteringsprotokoller i redigeret form. Dette arbejde er meget tidskrævende.

I *straffeankesager* kan Højesteret kun tage stilling til straffens udmåling, til fortolkning af de straffebestemmelser, som påstås overtrådt, og til, om der foreligger formelle fejl ved behandlingen i de tidligere instanser. Højesteret kan derimod ikke tage stilling til, om beviserne er rigtigt bedømt.

Kæresager bliver næsten altid behandlet skriftligt. Parterne indgiver således skriftlige indlæg. Sagerne forberedes af en dommerfuldmægtig, der udfærdiger referat og gennemgår forarbejder, litteratur og praksis samt udfærdiger udkast til afgørelse. Voteringen foregår normalt også skriftligt. I kæresager medvirker normalt 3 dommere. En del af kæresagerne er indbragt med Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. tabel 6, og angår principielle spørgsmål, hvilket kan nødvendiggøre deltagelse af 5 eller eventuelt 7 dommere. Tyngden af disse sager kan i vidt omfang sidestilles med de skriftligt behandlede civile ankesager. *Andragender* behandles altid skriftligt med indstilling fra en dommerfuldmægtig.

3.2. Andre opgaver

Udover behandlingen af retssager varetager Højesteret en række andre opgaver.

Præsidenten har ansvaret for Højesterets *administrative opgaver*. Opgaverne udføres af Højesterets justitskontor, der ledes af administrationschefen med reference til præsidenten. De administrative opgaver er stigende, ikke mindst på informationsområdet og det personaleadministrative område.

Administrationschefen bistår endvidere præsidenten med behandlingen af bl.a. klager over højesteretsdommere og præsidenter ved landsretterne og Sø- og Handelsretten. Hun behandler også spørgsmål om retsafgift og aktindsigt, der ved tvivlsspørgsmål forelægges retten til afgørelse.

Efteråret 2007 påbegyndtes en omorganisering af Højesterets administration dels med ansættelse af en administrativ kontorleder, dels med ændrede arbejdsopgaver for de fleste administrative medarbejdere, således at flere medarbejdere sideløbende har flere funktioner. Formålet er at skabe større fleksibilitet, forbedre den enkeltes kompetencer, øge forståelsen for andres arbejdsopgaver og i sidste ende forbedre både effektivitet og arbejdsmiljø. Omorganiseringen er meget ressourcekrævende og vil formentlig først være helt implementeret i løbet af 2008.

Højesteret varetager endvidere sekretariatsfunktionen for Den Særlige Klageret, Bibeskæftigelsesnævnet og Rigsretten.

Den Særlige Klageret har sekretariat i Højesteret, jf. retsplejelovens § 1a, stk. 5. Klageretten behandler anmodninger om genoptagelse af straffesager, klager over dommere og andre domstolsjurister og kæremål vedrørende forsvarerudelukkelse. Endvidere behandler Klageretten sager om afskedigelse af dommere og om afskedigelse og uansøgt forflyttelse af andre domstolsjurister. Klageretten består af en højesteretsdommer, der er formand, en landsdommer og en byretsdommer, en advokat og en professor. Både den forberedende sagsbehandling og voteringen i Klageretten foregår skriftligt. Sekretariatsopgaverne består i at forberede sagerne med indhentelse af akter, partshøring og udfærdigelse af referater og udkast til afgørelse, inden sagen rundsendes til votering blandt medlemmerne. Sekretariatsopgaverne varetages af tre dommerfuldmægtige og en kontorfunktionær

I 2007 var antallet af indkomne sager i Klageretten 118 mod 130 i 2006. Der har i 2007 været et mindre fald i antallet af afgjorte sager, idet der i 2007 blev afgjort i alt 91 sager mod 137 året før. Antallet af klager over dommere eller andre domstolsjurister faldt til 45 i 2007 mod 66 i 2006. Antallet af afgørelser i sager vedrørende genoptagelse faldt fra 59 i 2006 til 42 i 2007, mens kæresagerne faldt fra 12 i 2006 til 4 i 2007. Udviklingen i sagsantallet i årene 1998 – 2007 fremgår af tabel 11. Ud over de sager, der fremgår af tabellen, afsluttes et antal sager administrativt af sekretariatet uden votering blandt Klagerettens medlemmer.

TABEL 11

DEN SÆRLIGE KLAGERET

Antal afgjorte sager

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Genoptagelse	60	62	86	62	80	74	73	56	59 ¹⁾	42
Dommersager	26	32	33	46	68	57	87	86	66 ²⁾	45
Kæresager (§ 737, § 987)	12	18	15	20	10	16	14	13	12	4
I alt	98	112	134	128	158	147	174	155	137	91

1) Anmodning om genoptagelse blev imødekommet i 5 af sagerne.

2) I en af sagerne blev der udtrykt misbilligelse.

Bibeskæftigelsesnævnet har ligeledes sekretariat i Højesteret, jf. retsplejelovens § 47f, stk. 3. Bibeskæftigelsesnævnet varetager tilladelses- og tilsynsopgaver i relation til dommers lønnede, faste bibeskæftigelse. Dommere skal således ansøge nævnet om tilladelse til fast, indtægtsgivende bibeskæftigelse, medmindre hvervet er hjemlet ved lov. Nævnet skal også godkende udpegning af dommere fra de overordnede retter til hverv i nævn og råd. Nævnet modtager endvidere årlige indberetninger fra alle dommere vedrørende deres bibeskæftigelse. Nævnet offentliggør hvert år en redegørelse for sin virksomhed og en oversigt over dommernes indtægtsgivende bibeskæftigelse.

Bibeskæftigelsesnævnet består af præsidenten for Højesteret, præsidenterne for de to landsretter, en præsident valgt af de øvrige retspræsidenter, en dommer og to offentlighedsrepræsentanter. Nævnet er etableret med virkning fra den 1. januar 2007. Sekretariatsfunktionen har været ressourcekrævende både i 2006 og 2007 og har inddraget alle personalegrupper, herunder dommerfuldmægtige. Der blev imidlertid ikke tilført Højesteret yderligere i ressourcer i forbindelse med oprettelse af nævnet. I 2007 behandlede Bibeskæftigelsesnævnets sekretariat 45 sager.

Der har ikke i 2007 været ydet sekretariatsbistand til *Rigsretten*.

Endvidere varetager højesteretsdommerne *andre offentlige opgaver* af generel betydning for retsplejen og domstolene. Formandsposten i en række råd og nævn bestrides af højesteretsdommere. Det gælder således bl.a. Procesbevillingsnævnet, bestyrelsen for Domstolsstyrelsen og Dommerudnævnelsesrådet. Endvidere er Højesteret repræsenteret i Visionsudvalget.

Højesteret deltager i vidt omfang i internationalt samarbejde, herunder i møder på nordisk og europæisk plan. Som et led i dette arbejde udarbejdes der ofte redegørelser på engelsk om nationale retsforhold eller besvares spørgeskemaer til brug for efterfølgende drøftelser i internationale fora. Dette arbejde er tidskrævende både for dommere og fuldmægtige. Da Danmark hverken har forvaltningsdomstole eller en særlig forfatningsdomstol, er Højesterets deltagelse i internationalt samarbejde mere tidkrævende end i lande med specialdomstole.

Blandt de internationale møder i 2007 kan nævnes:

Seminar for nordiske højesteretsdommere i Stockholm med indlæg fra danske deltagere om tredjeinstansbevillinger og om anvendelse af Menneskerettighedskonventionen ved nationale domstole.

- Den Internationale Dommerforenings årsmøde i Trondhjem
- Møde i Europarådets rådgivende Dommerkomité
- Symposium ved EF Domstolen i Luxembourg for at fejre Rom-traktatens 50-års jubilæum. Deltageren fra Højesteret holdt et indlæg om "Legal Remedies in National Courts".
- Møde i Frankrigs højesteret mellem repræsentanter for USA's højesteret og EU-landenes højesteretspræsidenter.
- Network of Supreme Court President in the European Union, bestyrelsesmøde i Budapest
- Besøg ved EF-Domstolen af præsidenter for de overordnede retter i Danmark.
- XVth International Judicial Conference. University of Michigan, USA. Deltageren fra Højesteret holdt et indlæg om anvendelse af international ret ved nationale domstole.
- Nordisk administrationschefmøde i Højesteret, Oslo .
- Seminar om kvalitetssikring, European Institute of Public Administration, Luxembourg, med deltagelse af administrationschefen.
- EUROsocial Justice Project, Workshop ved Ungarns højesteret med deltagelse af administrationschefen.
- Nordisk møde for højesteretsbibliotekarer i Reykjavik.

Endvidere afholdtes møde mellem de nordiske højesteretspræsidenter i Gudhjem, Bornholm, med oplæg fra dansk side om bl.a. domstolsadministration.

Dommere fra Højesteret har virket som dommere ved nordiske processpil i Stockholm og ved Juridisk diskussionsklubs processpil i København

Højesteret har i 2007 modtaget en række besøg, hvor de besøgende orienteres om bl.a. Højesterets historie, stilling over for regering og Folketing, det daglige arbejde i retten og om domstolsreformens betydning for Højesteret. Som eksempler på disse besøg kan nævnes:

Hendes Majestæt Dronningen og Hans Kongelige Højhed Prinsgemalen.

Folketinget

Justitsministeren.

Højesteret har endvidere modtaget besøg fra en række byretter og uddannelsesinstitutioner. Også i 2007 havde Højesteret åbnet dørene på Kulturkaffen.

Højesteret har i 2007 modtaget et stort antal udenlandske besøgende, herunder:

- Finlands højesteretspræsident
- En delegation fra Letlands Højesteret
- Ugandas højesteretspræsident
- En delegation af retspræsidenter fra Holland
- En delegation fra China Law Society
- En delegation fra Criminal Justice Administration, Thailand
- En delegation fra Sydkoreas Højesteret
- En delegation fra Indonesiens Højesteret
- Taiwans delegation til Den Internationale Dommerforening
- Dommere fra Italien, Estland, Finland og Rumænien som led i en udvekslingsordning
- Storbritanniens ambassadør
- Storbritanniens ambassadør i Danmark
- Den norske domstolsadministrations kommunikationsafdeling

- Advokater fra Norge og Sverige som led i en udvekslingsordning
- Det norske advokatfirma, Wiesholm
- En gruppe jurastuderende fra Åbo Akademi, Finland

3.3. Årsværk

Højesterets samlede forbrug af årsværk på 43,86 var fordelt på 29,14 årsværk for juridisk personale, 8,66 årsværk for kontorphonale og 6,06 årsværk for øvrigt personale (2 vagtmestre, 1 bibliotekar, 1 it-medarbejder, 1 køkkenmedhjælper og 5 studenter).

De tilsvarende tal i 2006 var 46,68 fordelt på 30,68 årsværk for juridisk personale, 9,07 årsværk for kontorphonale og 6,93 årsværk for øvrigt personale. Da hvervet som formand for Procesbevillingsnævnet er en fuldtidsstilling, indgår der 1 dommerårsværk mindre i Højesterets arbejdsfordeling end angivet ovenfor.

Der er i løbet af året foretaget en registrering af den enkelte medarbejders relative arbejdstid fordelt på sagstyper og arbejdsområder. Registreringen er foretaget skønsmæssigt og i det væsentlige månedsvis af medarbejderne selv. Den registrerede relative arbejdstid omfatter det arbejde, der er en del af Højesterets virksomhed. Heri indgår arbejde i Den særlige Klageret, Bibeskæftigelsesnævnet og andre råd og nævn, i det omfang arbejdet ikke vederlægges særskilt.

TABEL 11

TIDSFORBRUG

Opgjort i procent af den tid, der er anvendt på arbejde i Højesteret

	Dommere	Øvrige jurister	Kontorfunktionærer	Øvrige personale
Straffeanker	16,0	7,0	3,0	
Straffekæremål/andragender	4,0	6,0	1,0	
Civile anker	67,0	48,0	43,0	
Civile kæremål/andragender	7,0	12,0	2,0	
Kursusaktivitet		2,0	1,0	1,0
Økonomiforvaltning			9,0	
Ledelse og administration	3,0	9,0	24,0	14,0
Interne udvalg	2,0	1,0	1,0	2,0
Edb			2,0	20,0
Vagtmester- og reception			3,0	20,0
Klageretten og nævn	0,4	10,0	10,0	1,0

Biblioteksopgaver				22,0
Køkken				15,0
Andre opgaver	0,6	5,0	1,0	5,0
I alt	100 %	100 %	100 %	100 %

4. Handlingsplan

Højesterets handlingsplan for 2007 var en videreførelse af handlingsplanen for de tidligere år. Den anvendes først og fremmest som en kontrol af, om udviklingen inden for de forskellige områder går i den ønskede retning. Højesterets opgave er at bidrage til retsenhed, retsafklaring og retsudvikling, og retten træffer afgørelse i en lang række sager af indgribende personlig, økonomisk og samfundsmæssig betydning. Højesterets arbejdsform sikrer, at domstolenes fælles målsætning om, at sagsbehandling, afgørelser og andre ydelser skal være af højeste faglige kvalitet, opfyldes. Højesterets ressourcer anvendes stadig primært herpå. Målsætningen om at tilrettelægge arbejdsgangene mest hensigtsmæssigt forfølges til stadighed. I 2006 blev der afholdt en temadag for alle ansatte i Højesteret til drøftelse af ændring i arbejdsgange med udbytterig erfaringsudveksling og forslag til forbedring af arbejdsgange og ressourceudnyttelse. En lang række af disse forslag blev gennemført i 2007.

Også i 2007 har der på Højesterets initiativ været afholdt et møde med Rigsadvokaten, Advokatrådet og Landsforeningen af beskikkede advokater med henblik på en yderligere effektivisering og forenkling af forberedelsen og hovedforhandlingen i straffesager. Ligeledes har Højesteret holdt møde med bestyrelsen for Højesteretsskranken om behandlingen af civile sager.

5. Forventninger til de kommende år

Højesteret ønsker at nedbringe sagsmængden og forkorte gennemløbstiden. Højesteret vil derfor fortsat søge at fastholde et højt niveau af afgjorte sager. Der må imidlertid ikke slækkes på kvaliteten, idet Højesteret er sidste instans og ofte træffer afgørelser af stor samfundsmæssig betydning. Det var derfor med den indtil 1. januar 2007 gældende struktur urealistisk at forestille sig en markant forkortelse af gennemløbstiden.

Den retsreform, der blev gennemført i 2007, vil medføre, at Højesteret i langt højere grad skal fungere som overordnet appelinstans, der fastlægger praksis i sager af principiel betydning eller

anden vidtrækkende betydning. Når alle sager som hovedregel skal begynde i byretterne i første instans, vil Højesterets arbejde i videre omfang end i dag koncentreres sig om de centrale elementer i Højesterets opgaver, nemlig at træffe afgørelser i sager, der rejser spørgsmål af generel betydning for rets anvendelsen og retsudviklingen eller i øvrigt er af væsentlig samfundsmæssig betydning.

De civile sager og straffesager, der i dag ankes til Højesteret med tredjeinstansbevilling fra Procesbevillingsnævnet, indeholder uden videre spørgsmål af principiel betydning. Højesteret anvender imidlertid stadig størstedelen af sine ressourcer på behandlingen af civile sager, der er anlagt ved landsretten som førsteinstans enten på grund af sagens værdi, eller fordi der er tale om en prøvelse af afgørelser truffet af et ministerium eller en central statslig klageinstans, eller fordi sagen af byretten er henvist til landsretten. En del af disse sager rummer principielle spørgsmål, men det er langt fra altid tilfældet. Resultatet er, at Højesteret i dag anvender en stor del af sine ressourcer på at behandle sager, som ikke har betydning for retsudviklingen. Den nævnte retsreform vil derfor få en stor og positiv betydning for Højesteret.

Som anført under pkt. 1.2 er antallet af straffesager for Højesteret faldet som følge af domstolsreformen. Virkningen af reformen i øvrigt vil først slå igennem i Højesteret efter nogle år, idet følgerne af reformen i Højesteret er forsinket i forhold til de øvrige instanser. Højesteret har endvidere en stor mængde verserende sager, hvoraf størstedelen er civile ankesager.

